

Turkish Culture in Reading Texts in Teaching Turkish as a Foreign Language Books (Yeni Hitit, İstanbul and Yunus Emre Workbooks)

Uğur ÖZBİLEN*

Article Info

Received: 17.04.2020

Accepted: 27.07.2020

Published: 07.09.2020

Keywords:

Turkish cultural items,
Turkish as a foreign
language,
Workbooks.

Abstract

The foreign language learning process cannot be fully completed by learning merely grammar rules and basic language skills. Learning a foreign language also requires learning the culture of that language. Therefore, it is essential to benefit from culture transfer in language teaching. The textbooks, which are indispensable materials of language teaching, have a significant place in the context of cultural transfer since they encompass the cultural and social structure of the target language. In other words, it carries the culture of the target language. For this reason, in this study, where document analysis technique was used, it was aimed to examine the cultural elements in the workbooks of Teaching Turkish as a foreign language that play a crucial role in the transfer of Turkish culture. To attain this goal, the elements of Turkish culture in the workbooks of all levels of the publishing houses (İstanbul-Turkish for foreigners book sets, Yunus Emre Institute-Teaching Turkish to Foreigners Education Sets, New Hitit- Turkish for foreigners sets) in this field were investigated. As a result, a total of 359 cultural items were identified in the Yedi İklim workbooks. It was followed by the workbooks of İstanbul set with 280 cultural items and the New Hitit workbooks with 151 cultural items.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Metinlerinde Türk Kültürü (Yeni Hitit, İstanbul ve Yunus Emre Çalışma Kitapları)

Makale Bilgisi

Geliş: 17.04.2020

Kabul: 27.07.2020

Yayın: 07.09.2020

Anahtar kelimeler:

Türk kültür öğeleri,
Yabancı dil olarak
Türkçe,
Çalışma kitapları.

Öz

Yabancı bir dilin öğrenilme sürecinde sadece dil bilgisi kurallarının ve temel dil becerilerinin öğrenilmesi yeterli değildir. Yabancı bir dil öğrenmek o dilin kültürünü öğrenmeyi de gerektirmektedir. Bu sebeple dil öğretiminde kültür öğretiminden yararlanmak şarttır. Dil öğretiminin vazgeçilmez materyalleri olan ders kitapları, kültür aktarımı bağlamında önemli bir yere sahiptir. Çünkü ders kitapları hedef dilin kültürel ve sosyal yapısını da içerisinde barındırır. Yani hedef dilin kültürünün taşıyıcılığını üstlenir. Bu sebeple doküman incelemesi tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada, Türk kültürünün aktarılmasında büyük öneme sahip olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi çalışma kitaplarındaki kültürel öğe varlıklarının araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla bu alanda kullanılan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti olmak üzere üç yayınevinin bütün seviyelerindeki çalışma kitaplarında Türk kültürüne ait öğeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak 359 kültürel öğe ile en fazla Yunus Emre, daha sonra 280 kültürel öğe ile İstanbul ve son olarak 151 kültürel öğe ile Yeni Hitit çalışma kitapları gelmektedir.

* Akdeniz Üniversitesi, Türkiye, ORCID:0000-0003-4921-2568, ugurozben91@hotmail.com

Giriş

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, dünyadaki teknolojik ve sosyal olayların sebep olduğu değişimlerle beraber son yıllarda hız kazanan ve hızını gittikçe artıran bir alandır. Bu öğretim alanı Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından da (Milli Eğitim Bakanlığı, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları, Türkiye Maarif Vakfı, DİLMER, TÖMER gibi) çeşitli proje, program ve kurumlarca hem yurt içinde hem de yurt dışında desteklenerek daha verimli ve işlevsel bir duruma getirilmeye çalışılmaktadır. Bu proje, program ve kurumların verimli bir şekilde işleyişini sürdürebilmesi için çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar: eğitim ortamı, yöneticiler, öğrenciler, öğretimi gerçekleştirecek öğretmenler/öğreticiler, belirli bir öğretim programı ve bunların en büyük destekleyicisi olan uygun ve yeterli ders materyalleridir.

Ders materyalleri, öğretim sürecini ve öğrenciyi doğrudan etkileyen eğitim sürecinin vazgeçilmez unsurlarıdır (Hirschfelder, 1999). Bu unsurların eğitim-öğretim sürecini beklenen sonuçlara ulaştırması, tam ve doğru bir şekilde öğretime katkı sağlaması önem arz etmektedir. Eğitim-öğretim sürecinin birçok boyutunda olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de ders kitapları öğretim materyallerinin başında gelmektedir (Bayraktar, 2018). Bu ders kitapları aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere yazma, konuşma, okuma, dinleme becerilerini kazandırmak ve dil bilgisi kurallarını öğretmek amaçlanmaktadır. Bu iki temel amaçla birlikte Türk dilini öğretirken Türk kültürünü öğretmek ve doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamak da ders kitaplarının bir diğer amacını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda dil ve kültür kavramlarının ilişkisini açıklamak gerekmektedir.

Dil ve kültür birbirinden ayrılmaz iki kavramdır. Dil, kültürün taşıyıcısı ve temelidir. Bu sebeple toplumun dil ile ifade ettiği sözlü ve yazılı her şey kültür kavramının alanına girer (Kaplan, 2010). Kültür, dille beraber varlığını sürdüren bir kavram olsa da çok geniş bir kapsamı vardır. Gökalp (2015) kültür tanımında bu kapsamı şu şekilde belirtmiştir: “Bir milletin dinî, ahlaki, akli, estetik, lisani, iktisadi ve fennî hayatlarının ahenkli bir bütünüdür.” (s.27). Kültür kavramının kapsamı Türkçe Sözlük (2011)’te de “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü...” şeklinde açıkça vurgulanmıştır. (s.1558). Tanım ve açıklamalardan hareketle oldukça geniş bir alana yayılmış olan kültür, dil öğretimini de içerisinde bulundurmaktadır. Dil öğretimi başlı başına bir kültür öğretimidir. Dili insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olarak gören Okur ve Keskin (2013) iletişimin gerçekleşmesinin bağlama bağlı olduğunu ve her bağlamın içinde de bir kültür ögesi bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Bu nedenle de dilin kültürden ayrı düşünülmemeyeceğini açıklamışlardır. Kramsch (1993)’da yabancı bir dil öğrenilirken kültürel bağlamın öğrenilmeden o dilin öğrenilmeyeceğini vurgulamıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde (2013) de dil öğretiminde çok kültürlülük ve kültürlerarasılık gibi kavramlar açıklanarak savunulmuştur. Dil ve kültür bağlamının önem kazandığı bu noktada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ön plana çıkmaktadır.

Yabancılar Türkçenin öğretilmeye başlandığı ilk eser olarak kabul edilen Divân-ı Lügât-it Türk’ten bugüne kadar kültür aktarımı göz ardı edilmemiştir (Hengirmen, 1993). Günümüzde de yapılan proje, program ve ders materyallerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımının önemi vurgulanmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin Türk kültür yapısıyla birlikte öğrenciye aktarılması da temel bir ilke olarak belirtilmiştir (Barın, 2004). Yabancı dil

olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı birçok yolla gerçekleştirilebilmektedir. Burada kültür aktarımı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları boyutuyla ele alınmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında Bayraktar (2018)'ın da belirttiği gibi en çok kullanılan eğitim öğretim materyallerinin başında ders kitapları gelmektedir. Bu kitapların nicelik ve niteliklerinin iyi olması eğitim öğretim faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarının Türkçe öğretimine ve kültürel aktarıma tam ve doğru bir şekilde katkı sağlayabilmesi için kitapların Türk kültürü ile ilgili öğeler açısından yeterli donanıma sahip olması gerekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ders kitaplarındaki kültürel öğelerin aktarımını konu alan birçok çalışma (Bayraktar, 2015; Dağdeviren, 2019; Kalfa, 2013; Kutlu, 2015; Memiş, 2016; Okur ve Keskin 2013; Sever, 2019; Yılmaz, 2015) yapılmış ve farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Kültür aktarımı bağlamında yapılan çalışmalar yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları ile ilgilidir. Ancak ulaşılabilen alanyazında ders kitaplarına yardımcı nitelikte olan çalışma kitaplarındaki kültürel öğelerin varlığı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Buradan hareketle bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi çalışma kitaplarındaki okuma metinlerinde kültürel öğelerin varlığının araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın alana katkı sayılayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan yardımcı kitaplardaki okuma metinlerinde Türk kültürüne ait öğeler mevcut mudur?

Alt Problem

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan yardımcı kitaplardaki okuma metinlerinde dil seviyelerine göre kültürel öğelerin kullanım sıklıkları arasında farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada model olarak durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması araştırmacının bir veya birkaç durumu derinlemesine incelediği durumların ve duruma bağlı temaların tanımladığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2007). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Genellikle tarihçiler ve dilbilimciler tarafından kullanılan bu yöntem, araştırılmak istenen olgu, olay veya durum hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ders kitaplarına nitel temelli birçok bilimsel araştırmada yazılı doküman olarak başvurulmaktadır. Bu sebeple bu yöntem tercih edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma dokümanları İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde bulunan A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi çalışma kitaplarında yer alan okuma etkinlikleri ile sınırlıdır.

Araştırma Süreci

Araştırmada çalışma kitaplarında yer alan okuma metinleri sıra ile okunmuştur. İnceleme işlemi sırası ile Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti şeklinde yapılmıştır. Her bir set bütün

seviyeler incelendikten sonra diğer sete geçilmiştir. Temalar oluşturulurken 15 adet tema alanda uzaman iki araştırmacıya sunulmuştur. Daha sonra alanda uzman araştırmacılarca kültür alanları önerilmiş ve uzmanların önerileri doğrultusunda “*Dil Öğeleri, Millî Öğeler, Yer İsimleri, Tarihî Eserler, Tanınmış Kişiler, Yemek, Gelenek Görenekler, Spor, Sanat-Edebiyat ve Diğer öğeler*” adlı 10 tane tema başlığı oluşturulmuştur. Bu başlıkların kapsamaları şu şekildedir: *Dil Öğeleri* başlığı altında “Türkçe, Türk Dili” gibi kavramlar; *Millî Öğeler* başlığı altında “Türk, Türk kadını, Türk ekonomisi, Türk askeri, Türk evleri” gibi kavramlar, millî bayramlar ve günler; *Yer İsimleri* başlığı altında Türkiye’deki şehir, ilçe, bölge, semt, mesire alanı gibi yerler; *Tarihî Eserler* başlığı altında Türk kültürü etkisinde yapılmış ve Türk kültürünün özelliklerini ortaya koyan tarihi yapılar; *Tanınmış Kişiler* başlığı altında Türk bilimine, eğitimine, tarihine ve kültürüne katkı sağlamış kişiler; *Yemek* başlığı altında Türk mutfağında yapılan yemekler ve diğer gıda ürünleri; *Gelenek Görenekler* başlığı altında dini bayramlar, Türk kültürü için önem arz eden günler ve bu günlerde tekrarlanan ritüeller; *Spor* başlığı altında geleneksel Türk sporları, Türkiye’deki futbol takımları ve bunlarla ilgili öğeler; *Sanat-Edebiyat* başlığı altında sinema, tiyatro eserleri, diğer edebi türler, müzeler, sanat etkinlikleri; *Diğer* başlığı altında yukarıda sayılan alanlar dışında kalıp Türk kültürüne ait öğeler ele alınmıştır. Elde edilen kavramlar temalara göre sınıflandırılarak veriler oluşturulmuştur. Daha sonra kültürel öğelerin setlere göre sıklık durumları belirlenmiş ve temalara göre gerekli yorumlar yapılmıştır. Araştırmada kitaplar için Yeni Hitit, İstanbul ve Yunus Emre kısaltmaları kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulguları açıklanarak örneklendirilmiştir.

Tablo 1. Temel Düzey Çalışma Kitaplarında Kültürel Öğeler

Kültür Alanları	Kitaplar		
	Yeni Hitit A1-A2 (f)	İstanbul A1-A2 (f)	Yunus Emre A1-A2 (f)
➤ Dil Öğeleri	4	9	7
➤ Milli Öğeler	1	7	1
➤ Yer İsimleri	26	79	89
➤ Tarihî Eserler	2	23	26
➤ Tanınmış Kişiler	1	1	13
➤ Yemek	-	10	7
➤ Gelenek Görenekler	1	7	-
➤ Spor	3	1	3
➤ Sanat-Edebiyat	1	4	12
➤ Diğer öğeler	-	5	-
TOPLAM	39	146	169

Tablo 1’e bakıldığında Yeni Hitit A1, A2 kitabında 39 kültürel öğeye, İstanbul A1, A2 çalışma kitaplarında 146 adet kültürel öğeye ve Yunus Emre kitaplarında ise 169 kültürel öğeye rastlanmıştır. Yeni Hitit kitabında en çok rastlanan kültürel öğeler “Yer İsimleri”, “Dil Öğeleri” ve “Spor” ile ilgili öğelerdir. İstanbul kitabında ise en çok rastlanan kültürel öğeler “Yer İsimleri”, “Tarihî Eserler” ve “Yemek” ögesidir. Yunus Emre kitaplarında en çok rastlanan kültürel öğeler “Yer İsimleri”, “Tarihî Eserler” ve “Tanınmış Kişiler”dir. Bunlar şu şekilde örneklendirilebilir:

Yeni Hitit A1-A2

Yer İsimleri

“Kışın Erzurum’a çok kar yağıyor.” A1-A2 (s.27)

“Benim çocukluğum ve gençliğim Ankara’da geçti.” A1-A2 (s.28)

Dil Öğeleri

“Çünkü Türkçe bizim için biraz zor.” A1-A2, s.(43)

“Türkçeyi yavaş yavaş öğreniyoruz.” A1-A2, s.(43)

Spor:

“Galatasaray maçlarını hiç kaçırmaz.” A1-A2, (s.56)

“Bazen ‘Bu ailede herkes Fenerbahçeli olacak! Yoksa sizi asla bir daha tatile götürmem!’ diye bağırır.” A1-A2, (s.56)

İstanbul A1-A2

Yer İsimleri

“Ben Bursalıyım. Emekliyim.” A1, (s.5)

“Geçen hafta sonu kamp yapmak için Bolu’ya gittik.” A2, (s.12)

Tarihi Eserler

“Ortaköy Camii semtin sembolüdür.” A2, (s.39)

“Meşhur Mısır Çarşısı ve Yeni Camii buradadır.” A2, (s.39)

Yemek

“Orada kebab veya döner yiyoruz veya sohbet ediyoruz.” A1, (s.19)

“Biz iki kâse mercimek çorbası, bir tane tavuk dürüm ve bir buçuk porsiyon da et döner alalım.” A2, (s.6)

Yunus Emre A1-A2

Yer İsimleri

“Bu yaz Antalya’ya tatile gideceğim.” A1, (s.74)

“Olağan genel kurul toplantımızı bu yıl Mardin’de yapmaya karar verdik.” A2, (s.48)

Tarihî Eserler

“Çok az yürüdük ve Sultanahmet Camisi’ne vardık.” A1, (s.93)

“Kız Kulesi hakkında oldukça fazla efsane var.” A2, (s.17)

Tanınmış Kişiler

“Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u 1453 yılında fethetti.” A1, (s.85)

“Mustafa Kemal Atatürk, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti’ni kurdu.” A1, (s.85)

Tablo 2. Orta Düzey Çalışma Kitaplarında Kültürel Öğeler

Kültür Alanları	Kitaplar		
	Yeni Hitit B1 (f)	İstanbul B1-B2 (f)	Yunus Emre B1-B2 (f)
➤ Dil Öğeleri	5	1	-
➤ Milli Öğeler	3	3	6
➤ Yer İsimleri	7	32	43
➤ Tarihî Eserler	4	-	6
➤ Tanınmış Kişiler	3	2	21
➤ Yemek	4	6	2
➤ Gelenek Görenekler	-	20	3
➤ Spor	1	-	-
➤ Sanat-Edebiyat	19	-	20
➤ Diğer öğeler	1	3	-
TOPLAM	47	67	101

Tablo 2'ye bakıldığında Yeni Hitit B1 kitabında 47 adet kültürel ögeye, İstanbul B1, B2 çalışma kitaplarında 67 adet kültürel ögeye ve Yunus Emre B1, B2 kitaplarında ise 101 kültürel ögeye rastlanmıştır. Yeni Hitit kitabında en çok rastlanan kültürel ögeler “Sanat-Edebiyat”, “Yer İsimleri” ve “Dil Ögeleri”dir. İstanbul kitabında ise en çok rastlanan kültürel ögeler “Yer İsimleri”, “Gelenek-Görenekler” ve “Yemek” ögesidir. Yunus Emre kitaplarında en çok rastlanan kültürel ögeler “Yer İsimleri”, “Tanınmış Kişiler” ve “Sanat-Edebiyat” ögeleridir. En çok rastlanan ögelerle ilgili değişiklikler şu şekildedir:

Yeni Hitit B1

Sanat-Edebiyat

“Yılmaz Erdoğan ve Ömer Faruk Sorak’ın yönetmenliğini yaptığı, “Vizontele” ise, bugüne kadar 3 milyon 302 bin 910 seyirciyle yeni rekorun sahibi oldu.” B1, (s.57)

“Kemal Sunal yıllar içinde Türkiye’deki en ünlü ve başarılı sinema sanatçılarından biri olduysa da içindeki üniversiteyi bitirme arzusu sönmemiş, aksine daha da büyümüştür.” B1, (s.33)

Yer İsimleri

“Gaziantep Nizip ilçesinde, Fırat Nehri kıyısında bulunan Belkıs Zeugma antik kentindeki kazı çalışmaları tamamlandı...” B1, (s.65)

“Depremi İzmir ve çevre ilçeler de hissetti ve halk kısa süreli bir panik yaşadı.” B1, (s.44)

Dil Ögeleri

“Yani Türkçeyi yerinde ve yaşayarak öğrenmek istiyorum.” B1, (s.7)

“Türkçe oyunlara filmlere gitmek...” B1, (s.7)

İstanbul B1-B2

Yer İsimleri

“İlkokul ve liseyi Malatya’da okuduktan sonra askere gitti.” B1, (s.14)

“İstanbul’da öğrenci olmak, yorucu ve aralıksız iş hayatına başlamadan önce güzel bir deneyim.” B1, (s.8)

Gelenek-Görenekler

“Eskiden büyüklerimizin, komşularımızın ellerini öpmek ve şeker ya da bayram harçlığı almak için sıraya giriyorduk.” B1, (s.40)

“Misafirlere önce kolonya ardından kahve hemen sonra çay ve kek sonra da meyve ikram ediyorduk.” B1, (s.43)

Yemek

“Eskiden komşular günlerinde, düğün ve cenazelerinde birbirlerine yaprak sarmaları, baklavalar, mantılar yapıyorlardı.” B1, (s.43)

“Ayrıca İstanbul’un balık ekmeği, kumpir, dondurması, simiti, döneri, dürümü, hepsi harika...” B1, (s.8)

Yunus Emre B1-B2

Yer İsimleri

“Türkiye’nin Hatay şehrinde iki kilogram ağırlığındaki portakal herkesi şaşırttı.” B1, (s.13)

“Kırklareli ile Demirköy ilçesi arasındaki karayolunun yaklaşık 1 kilometrelik bölümünde, boşa bırakılan araçlar, dökülen su, bırakılan yuvarlak cisimler yokuş yukarıya doğru hareket ediyor.” B2, (s.68)

Tanınmış Kişiler

“Sayın Erdil Yaşaroğlu, karikatürlerinizi gençler çok seviyor.” B1, (s.19)

“Yunus Emre, insan ve insanlık sevgisini bütün insanlığa Konya topraklarından yaymıştır.” B1, (s.85)

Sanat-Edebiyat

“Bir varmış bir yokmuş. Allah’ın kulu çokmuş. Evvel zaman içinde bir Keloğlan varmış.” B1, (s.58)

“Reşat Nuri Güntekin’in “Yaprak Dökümü” romanında geleneklerine bağlı bir memur olan Ali Rıza Bey ve onun ailesi anlatılmaktadır.” B2, (s.21)

Tablo 3. Yüksek Düzey Çalışma Kitaplarında Kültürel Öğeler

Kültür Alanları	Kitaplar		
	Yeni Hitit B2-C1 (f)	İstanbul C1 (f)	Yunus Emre C1 (f)
➤ Dil Öğeleri	4	-	5
➤ Milli Öğeler	1	2	10
➤ Yer İsimleri	16	13	21
➤ Tarihî Eserler	15	17	5
➤ Tanınmış Kişiler	9	13	35
➤ Yemek	-	1	-
➤ Gelenek Görenekler	3	-	-
➤ Spor	-	-	6
➤ Sanat-Edebiyat	17	11	7
➤ Diğer öğeler	-	10	-
TOPLAM	65	67	89

Tablo 3’te görüldüğü üzere Yeni Hitit B2-C1 kitabında 65 kültürel öğeye, İstanbul C1 çalışma kitabında 67 adet kültürel öğeye ve Yunus Emre C1 kitabında ise 89 kültürel öğeye rastlanmıştır. Yeni Hitit kitabında en çok rastlanan kültürel öğeler “Sanat-Edebiyat”, “Yer İsimleri” ve “Tarihî Eserler”dir. İstanbul kitabında ise en çok rastlanan kültürel öğeler “Tarihî Eserler”, “Tanınmış Kişiler” ve “Yer İsimleri”dir. Yunus Emre kitabında en çok rastlanan kültürel öğeler “Tanınmış Kişiler”, “Yer İsimleri” ve “Milli Öğeler”dir. En çok rastlanan öğelerle ilgili örnekler şu şekildedir:

Hitit B2-C1

Sanat-Edebiyat

“TÜYAP’ın sergi merkezinden bu yıl Beylikdüzü’ne taşınan “TÜYAP Kitap Fuarı”, bir başka ilke daha imza atarak “ART-IST-İstanbul Sanat Fuarı” ile birlikte 26 Ekim Cumartesi günü açılacak.” B2-C1, (s.8)

“İpek Ongun, gençlik romanlarından sonra, gençlere yaşadıkları sürece ışık tutma niteliğinde olan yaşam kültürü ve kişisel gelişim gibi konularda üçleme yazdı.” B2-C1, (s.13)

Yer İsimleri

“Bodrum dediğimizde deniz ve güneş dışında aklımıza gelen, kültürel zenginliği çok büyük olan evlerdir.” B2-C1, (s.59)

“... İstanbul’da Boğaziçi’ni süsleyen en muhteşem yapıtlardan biridir.” B2-C1 (s.73)

Tarihî Eserler

“Burada Dolmabahçe Sarayı’ndan önceki son yapı, III. Selim tarafından yaptırılan ahşap Beşiktaş Sarayı idi.” B2-C1, (s.73)

“Bunlardan Dolmabahçe Camisi’ne bakan Hazine-i Hassa kapısının önüne 1895’te bir saat kulesi yapılmıştır.” B2-C1, (s.73)

İstanbul C1

Tarihî Eserler

“Dolmabahçe Sarayı’nın Saltanat kapısı ile camii arasında kalan girişte yer almaktadır.” C1, (s.4)

“Ankara Saat Kulesi en son 2007 yılında restore edilmiştir.” C1, (s.5)

Tanınmış Kişiler

“Halk edebiyatında aşkta aktif olma isteği hâkimdir. O yüzdendir ki âşıklar diyar gezer ve aradığını bulur: Ardına düşmeyle güzel sevilmez / Güzelleri koşup koşup bulmalı (Karacaoğlan)” C1, (s.21)

“Cemal Süreyya, sevgilinin “kalkıp giden gözlerinden” bahseder Aşk adlı şiirinde.” C1, (s.21)

Yer İsimleri

“Erenköy’deki köşk... Çamlar... Mavi ufuk... Abant... Bunların hepsi laf... Hepsi laf...” C1, (s.24)

“İstanbul’un en eski semtlerinden birinde, Samatya’da...” C1, (s.45)

Yunus Emre C1

Tanınmış Kişiler

“Fatih Sultan Mehmet, Ali Kuşçu’ya İstanbul’da kalmasını ve medresede ders vermesini teklif eder.” C1, (S.78)

“Naim Süleymanoğlu ile Halil Mutlu ile Türkiye’nin halterdeki başarısını uluslararası arenaya taşıyan sporcuların yerini günümüzde genç ve başarılı olan başkaları almıştır.” C1, (s.8)

Yer İsimleri

“Osmanlı döneminde İstanbul’da bulunan Okmeydanı semti, özellikle Türk okçuluğu ve gelişimi için tahsis edilmiştir.” C1, (s.8)

“Safranbolu iyi korunmuş Osmanlı mimarisi sayesinde 1994 yılında Unesco’nun Dünya Miras Listesi’ne girmiştir.” C1, (s.57)

Millî Öğeler

“Türk’ün şiirine, manisine, türküsüne giderseniz duygunun en incisini, söyleyişin en yücesini, en içten anlatımla size tattırdığını görürsünüz.” C1, (s.26)

“Geleneksel Türk sporlarının başında gelen güreş, MÖ 13. yüzyıldan beri yapılıyor.” C1, (s.8)

Tablo 4. Kültürel Öğelerin Çalışma Kitaplarındaki Genel Dağılımı

Seviyeler	Yeni Hitit (f)	İstanbul (f)	Yunus Emre (f)
Temel	39	146	169
Orta	47	67	101
Yüksek	65	67	89
TOPLAM	151	280	359

Tablo 4’e bakıldığında en çok kültürel öğe sıklığına sahip çalışma kitapları Yunus Emre çalışma kitaplarıdır. Daha sonra ikinci sırada İstanbul yayınlarının çalışma kitapları gelmekte ve son olarak Yeni Hitit yayınları gelmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularından hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Yeni Hitit A1-A2 kitabında toplamda 39 kültürel ögeye rastlanmıştır. En çok tespit edilen kültürel ögeler “Yer İsimleri”, “Dil Ögeleri” ve “Spor” ile ilgili ögelerdir. Bu kitapta “Yemek” ile ilgili kültürel ögelere rastlanmamıştır.

İstanbul A1,A2 çalışma kitaplarında toplam 146 adet kültürel öge tespit edilmiştir. Bu kitaplarda en çok tespit edilen ögeler sırasıyla “Yer İsimleri”, “Tarihî Eserler” ve “Yemek” ögesidir.

Yunus Emre A1, A2 kitaplarında 169 adet kültürel öge tespit edilmiştir. En çok tespit edilen kültürel ögeler “Yer İsimleri”, “Tarihî Eserler” ve “Tanınmış Kişiler”dir. Bu kitaplarda “Gelenek-Görenekler” ile ilgili kültürel ögeler tespit edilememiştir.

Yeni Hitit B1 kitabında 47 adet kültürel öge tespit edilmiştir. Bu kitapta en çok tespit edilen kültürel ögeler “Sanat-Edebiyat”, “Yer İsimleri” ve “Dil Ögeleri”dir. Bu kitapta “Gelenek-Görenekler” ile ilgili kültürel ögeler tespit edilememiştir.

İstanbul B1, B2 çalışma kitaplarında toplam 67 adet kültürel öge tespit edilmiştir. Bu kitaplarda en çok rastlanan ögeler, “Yer İsimleri”, “Gelenek-Görenekler” ve “Yemek” ögeleridir. Bu kitaplarda “Spor”, “Tarihî Eserler” ve “Sanat-Edebiyat” ögelerine rastlanmamıştır.

Yunus Emre B1, B2 kitaplarında 101 adet kültürel öge tespit edilmiştir. En çok tespit edilen kültürel ögeler ise “Yer İsimleri”, “Tanınmış Kişiler” ve “Sanat-Edebiyat” ögeleridir. Bu kitaplarda “Spor” ve “Dil Ögeleri” ile ilgili herhangi bir kültürel öge tespit edilememiştir.

Yeni Hitit B2-C1 kitabında 65 kültürel öge tespit edilmiştir. En çok tespit edilen kültürel ögeler ise “Sanat-Edebiyat”, “Yer İsimleri” ve “Tarihî Eserler” ile ilgili ögelerdir. Bu kitapta “Spor” ve “Yemek” ile ilgili herhangi bir öge tespit edilememiştir.

İstanbul C1 kitabına gelindiğinde 67 adet kültürel ögeye rastlanmıştır. En çok rastlanan ögeler sırası ile “Tarihî Eserler”, “Tanınmış Kişiler” ve “Yer İsimleri”dir. “Spor”, “Dil Ögeleri” ve “Gelenek-Görenekler”e dair kültürel ögelere bu kitapta rastlanmamıştır.

Yunus Emre C1 kitabında 89 adet kültürel öge tespit edilmiştir. En çok tespit edilen kültürel ögeler “Tanınmış Kişiler”, “Yer İsimleri” ve “Millî Ögeler”dir. Kitapta “Yemek” ve “Gelenek-Görenekler” ile ilgili kültürel ögeler tespit edilememiştir.

İncelenen çalışma kitaplarının hem temel hem orta hem de yüksek seviyelerinin hepsinde en çok rastlanan ortak ögeler “Yer İsimleri” ile ilgili ögelerdir. Bu ögelerin çalışma kitaplarının hepsinde yer alması kültürel bağlamda Türkiye coğrafyasının tanınıp tanıtılmasında önemli bir öge olarak göze çapmaktadır.

Sonuç olarak en çok kültürel öge tespit edilen çalışma kitapları Yunus Emre çalışma kitaplarıdır. Yunus Emre kitaplarında toplamda 359 adet kültürel öge tespit edilmiştir. Daha sonra 280 adet kültürel ögeyle İstanbul çalışma kitapları ikinci sırada yer almaktadır ve son olarak toplamda 151 ögeyle Yeni Hitit çalışma kitapları gelmektedir. Toplamda çalışma kitaplarının hepsinde 790 adet kültürel öge tespit edilmiştir.

Bu sonuçlardan hareketle şu öneriler getirilebilir:

İncelenen çalışma kitaplarında okuma becerisi dışında kalan diğer dil becerileri ile ilgili etkinlikler de kültürel öğeleri bulundurma durumları açısından incelendikten sonra sonuç bir de bu açıdan değerlendirilebilir.

Bu çalışma kitaplarının incelenmesi sonucunda tespit edilemeyen öğelerle ilgili okuma metinleri eklenebilir veya hâlihazırdaki metinler üzerinde uyarlamalar ve değişiklikler yapılabilir.

Üzerinde çalışma yapılan yayınlar dışında kalan diğer eğitim setlerinin çalışma kitapları ile de kültürel öğe araştırması yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

Çalışma kitaplarındaki kültürel öğelerin bulunma durumları ile ders kitaplarındaki kültürel öğelerin bulunma durumları tamamlayıcılık açısından incelenebilir.

Kaynakça

- Barın, E. (2004). Türk soylulara Türkiye Türkçesinin öğretiminde deyimler ve atasözlerini önemi, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1, 22-26.
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 yabancılar için Türkçe ders kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (2), 7-23.
- Creswell, C. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. (Çev. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitapevi
- Dağdeviren, İ. (2019). Yabancılar *Türkçe öğretiminde efsane türü metinlerden hareketle kültür aktarımının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- DİAOÖÇ (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi* (2. Baskı), Avrupa Komisyonu/ Modern Diller Bölümü & T. C. Milli Eğitim Bakanlığı. Frankfurt:Telc
- Gökalp, Z. (2015). *Türkçülüğün esasları*. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Hirschfelder, A., Molin, P. F. ve Wakim, Y. (1999). *American Indian stereotypes in the world of children: A reader and bibliography (2nd Edition)*. Maryland, NJ: The Scarecrow.
- Hengirmen, M. (1993). Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten kurumlar ve eğitim araçları, *Dil Dergisi*, 11, 5-8.
- Kalfa, M. (2013). Yabancılar *Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanımı*. *Milli Folklor*, 97, 167-177.
- Kaplan, M. (2010). *Dil ve kültür* (26. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları
- Kutlu, A. (2015). Yabancılar *Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: Gazi Yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği* (B1-B2 Seviyesi), *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 697-710.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Memiş, M. R. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı, *Turkish Studies*, 11(9), 605-616.
- Okur, A.ve Keskin, F. (2013). Yabancılar *Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul Yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği*, *International Journal of Social Science*, 6(2), 1619-1640.
- Sever, P. (2019). *Yeni Hitit dil öğretim seti ile Yedi İklim dil öğretim setinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük (11.Baskı)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9.Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, F. (2015). Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe öğretim setindeki görsellerde kültür aktarımı, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 841-849.